

Universiteit Utrecht

Urban Futures Studio

Jaarverslag 2023

Urban Futures Studio
Universiteit Utrecht
Princetonlaan 8-a
3584 CB Utrecht
urbanfuturesstudio@uu.nl

Periode: januari - december 2023

Inhoudsopgave

1. Inleiding	4
2. Samenwerkingen, initiatieven en events	6
Samenwerking met de ministeries	7
Futuring op de Pathways to Sustainability Conference 2023	7
The Just Energy Essays & Meet-up	8
Breed beraad Nota Ruimte	8
NL2100 / Time Troublers on tour	9
Urban Futures Studio interventies tijdens IST Conference	9
Friends of the Future seminar series	10
Lancering Infrahub.Africa	10
Climate Confessions blogserie	11
RURAL UTOPIAS event	11
3. Onderzoeksprojecten	12
Reconfiguring Energy for Social Equity (ReSET)	13
An Academy of Hope	13
African Urban Futures	14
The Futures of Environmental Politics	14
Modelling in Climate Politics	14
Rethinking Citizen Engagement for an Inclusive energy transition	15
Playing with the trouble	15
Learning and hope in a planetary crisis	16
Decolonizing Mapping	16
Overig PhD onderzoek	17
4. Onderwijs: Futuring en duurzaamheid	18
Mixed Classroom: de Just Change! beweging	19
Futuring for Sustainability summer school 2023	20
Bachelorvak Futuring for Sustainability	21
Cultures of Sustainability in Global Perspective	21
5. Lezingen, media & publicaties	22
Lezingen, presentaties en gastcolleges	23
Mediabijdragen	26
Onderzoekspublicaties	27

1. Inleiding

Maarten Hajer luistert samen met deelnemers van de Futuring for Sustainability summer school 2023 naar een lecture, Botanische Tuinen Universiteit Utrecht. (Hilde Segond von Banchet)

Weten wij als samenleving nog waar wij naartoe bewegen? Hebben wij nog een gedeeld beeld waar we naartoe willen bewegen? Het is het soort van fundamentele vragen waar wij allen mee bezig zijn. Ook de kleine Urban Futures Studio probeert haar bijdrage te leveren. Wij richten ons daarbij op het fysieke domein. Want hoe kan je als universiteit je het beste opstellen in een tijd waarin de vragen rond ruimtelijke inrichting en grote transitieën omgeven worden door conflict en onenigheid? Welke rol hoort daarbij? Hoe vertaalt het zich in nieuwe onderzoeksvraagstellingen? Wat doceer je aan studenten en hoe bereid je ze voor op de samenleving?

Maar hoe kom je dan tot transformatieve innovatie? *"Innovation without creative practice will be incremental. Innovation without creative practice is dead"* schrijft UFS-fellow Joost Vervoort.¹ In het verlengde hiervan legt de Urban Futures Studio legt de nadruk op twee aspecten: welke rol kunnen andere beelden over de toekomst spelen? En welke rol kan het veranderen van de 'dramaturgie' van ontmoetingen hierin spelen?

De samenleving zucht onder het ontbreken van een gedeeld beeld over de toekomst. Overal kunnen we de roep om een 'nieuw verhaal' horen. Maar hoe werkt dat eigenlijk, zo'n nieuw verhaal? Hoe creëer je een gedeeld beeld? Wanneer wordt dat een Leitbild? Het zijn vragen waar wij ons graag mee bezig houden en dit jaar veel op hebben geïnvesteerd. Vandaar het veelvuldig gebruik van 'utopie', 'rituelen' en 'beweging' in dit jaarverslag. Als je wilt veranderen zul je immers ook moeten leren om het bestaande ter discussie te stellen.

In december promoveerde Lisette van Beek op een proefschrift over de rol van (klimaat)modellen in de politiek. De kranten berichtten er uitvoerig over. Zij liet onder meer zien dat de wijze waarop wetenschappelijke kennis in burgerparticipatie wordt ingebracht een wereld van verschil maakt. We ontwikkelen spannende inzichten over de verschillende manieren waarop de overheid de facto burgerbetrokkenheid realiseert. Ook hoorden wij dat we een nieuw groot EU-project mogen beginnen over de rol van emotie in besluitvorming. Emoties die nu vaak vooral worden 'gemanaged'. Wij gaan kijken naar dramaturgieën die een productieve omgang met emoties mogelijk maken.

Er ligt wat minder nadruk op de 'science policy interface' en we richten ons wat meer op de relatie van overheid met de samenleving en de 'science society interface'. En komend jaar voor het eerst met financiële steun van drie ministeries, BZK, IenW en EZK.

Maarten Hajer
Hoogleraar Urban Futures &
Directeur Urban Futures Studio

¹ The Most Creative Look to the Future: Imagination and Creative Practice in Service of Organizational Transformation.
<https://www.unglobalpulse.org/document/the-most-creative-look-to-the-future-imagination-and-creative-practice-in-service-of-organizational-transformation/>

2. Samenwerkingen, initiatieven en events

Bezoekers lopen Tivoli Utrecht binnen voor de Pathways to Sustainability Conferentie 2023.

Samenwerking met de ministeries

De Urban Futures Studio is opgericht om nieuwe vormen van interactie tussen wetenschap en samenleving te verkennen. Wij richten ons daarbij primair op het fysieke domein. Een goede relatie met de beleidsministeries rond de fysieke leefomgeving is daarbij onontbeerlijk. Door regelmatig contact proberen wij te luisteren naar wat er speelt, welke vragen prominent zijn, en hoe wij die als interventie-onderzoekers kunnen oppakken.

Een aantal keer per jaar komen collega's van de UFS en contactpersonen van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat samen om nieuwe inzichten, kennisvragen en kansen voor samenwerking te bespreken. Ook worden wij geregeld gevraagd om bijdragen te leveren aan reflectiesessies op de ministeries (zoals bijvoorbeeld op de 24-uurs sessie van DG Water en Bodem van IenW). Daarnaast dragen wij actief bij aan de programmering van de diverse toogdagen, zoals de Innovatie Expo, de NOVI conferentie, de Dag van de Stad of het Deltacongres.

In september 2023 organiseerden we een informele bijeenkomst tussen de UFS, ASA (Min. IenW) en KIEM (Min. BZK) op het ministerie van BZK in Den Haag, rond het thema 'transities als uitdaging voor democratisch bestuur'. Tijdens dit overleg bespraken we de huidige strategische dilemma's en kennisvragen van de ministeries, en de visie en activiteiten van de UFS rond deze thema's, en bespraken we mogelijkheden voor samenwerking in het nieuwe jaar. Maar soms is het ook de kunst om andere vragen te stellen, of iets te verzinnen dat juist wat verwacht of het denken opschut. De blogs over de betekenis van rituelen in beleid van Tim Stacey of de installatie 'Time Troublers' (zie hieronder) waren hier voorbeelden van.

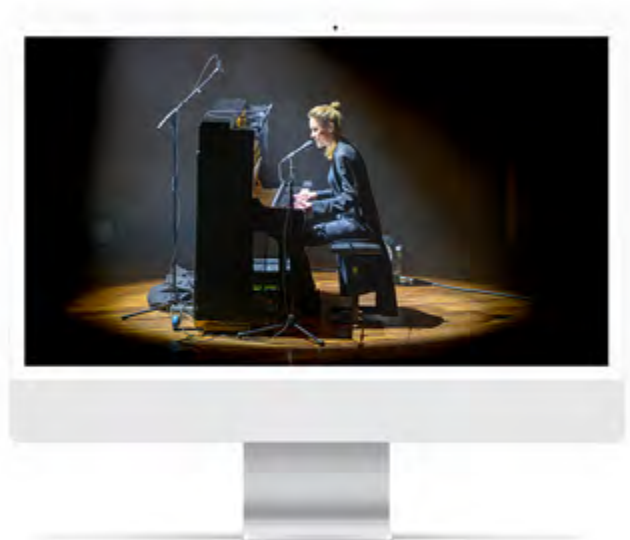
Wij zijn verheugd dat vanaf 1 januari 2024 ook het ministerie van EZK het werk van de studio via een subsidie ondersteunt.

Futuring op de Pathways to Sustainability Conference 2023

Op 4 april 2023 kwamen 650 mensen tezamen voor de jaarlijkse toogdag van het Strategisch Thema 'Pathways to Sustainability' van de Universiteit Utrecht. Dit jaar was het thema 'See the Future'. Gebruikmakend van het denkwerk van de Urban Futures Studio speelde de conferentie zich fictief af in 2060. Daardoor ging het gesprek niet over de transitie die nog moest plaatsvinden maar keek de conferentie terug met als vraag: hoe is het mogelijk dat de transitie naar een duurzame en rechtvaardige wereld min of meer is gelukt?

Het leverde een totaal ander gesprek over de toekomst (het verleden immers!) op: deelnemers, waaronder vele beleidsmakers, keken terug en in het gesprek was veel meer ruimte voor abrupte verandering, voor conflict en catharsis. Maarten Hajer had als curator van de conferentie gekozen voor een andere dramaturgie. In plaats van de gebruikelijke opening met hooggeplaatsten werd de grote zaal verduisterd en luisterden de aanwezigen naar muziek en spoken word van Nynke Laverman en Sytse Pruiksmā. Het bijzondere effect is te bekijken in deze video:

<https://youtu.be/I5HyCExoZdQ>

vlnr: Prijsuitreiking-, Fatima Denton geeft lecture-, Timothy Stacey host sessie tijdens de Pathways to Sustainability Conferentie 2023

De andere vorm, waarbij teruggekeken werd in plaats van vooruit, zoals gebruikelijk, leidde tot wezenlijk andere discussies. Het publiek was met name getroffen door de bijdrage van historica Beatrice de Graaff die, net als keynote-spreker Lewis Akenji, argumenteerde dat dergelijk grote maatschappelijke transitie historisch gezien eigenlijk altijd met geweld gepaard gaan. *“Waarom denken jullie dat je nu zo maar door zo’n verandering kan organiseren?”*, vroeg zij zich af. In de deelsessies werd vervolgens stilgestaan bij de toekomst van materialen en energie, de toekomst van de Noordzee en de kansen voor *nature-based solutions* in de stedelijke ontwikkeling.

The Just Energy Essays & Meet-up

In 2023 lanceerden Jesse Hoffman en Maarten Hajer een tiendelige essayreeks waarvoor onderzoekers werden uitgenodigd om te reflecteren op rechtvaardigheid in de energietransitie in Nederland. Hiermee is beoogd om een bijdrage te leveren aan het publieke debat over de maatschappelijke impact van de energietransitie, en een omvattend perspectief voor beleid. Onder de essayisten bevonden zich filosofen, ingenieurs, juristen, (ontwikkelings)sociologen, politicologen, en anderen. De wekelijkse essays werden gepubliceerd op online energieplatform Energiea (www.energiea.nl). Bekijk voor een volledig overzicht ook de UFS-website : <https://www.uu.nl/en/research/urban-futures-studio/initiatives/reconfiguring-energy-for-social-equity/the-just-energy-essays>.

Naar aanleiding van de essayreeks organiseerde de UFS op 7 maart 2023 een groot publiek event in Utrecht getiteld ‘The Just Energy Meet Up’. Tijdens dit event, waar rond de 100 mensen aan deelnamen, vonden debatten plaats tussen de essayisten en deelsessies met deelnemers over verschillende sub thema’s. [Bekijk deze video](#) voor een impressie van het event.

Breed beraad Nota Ruimte

Op verzoek van het ministerie van BZK leidt Maarten Hajer het *Breed Beraad Nota Ruimte*. In dit overleg, waaraan wordt deelgenomen door o.a. onafhankelijke wetenschappers, planbureaus, het CRa en vertegenwoordigers van kennisinstellingen (NIDI, Deltares), wordt gereflecteerd op de toekomst van de ruimte in Nederland en de wijze waarop de Nota Ruimte kan helpen bij de aanpak van de diverse in elkaar grijpende maatschappelijke vraagstukken. Het overleg biedt een mooie gelegenheid voor reflectie tussen beleidsmakers, minister en wetenschappers en wordt door alle betrokkenen als zeer zinvol ervaren.

NL2100 / Time Troublers on tour

De Urban Futures Studio denkt voortdurend na over een betere manier om wetenschappelijke kennis in het beleidsproces te brengen. Na eerder te hebben gewerkt aan kaartbeelden en de toekomst van de ruimte via 'ateliers' (project NL2100) hebben wij het afgelopen jaar meer gekeken naar de rol van tijd. Hoe gaan wij eigenlijk om met tijd? Hoe kan het dat we voortdurend haast hebben in de transitie en ons tegelijkertijd richten om richtjaren als 2050 en 2100?

Om dit bewustzijn van de rol van tijd te vergroten is de Time Troublers ontwikkeld. Katía Truijten en Michiel van Iersel van het cultureel collectief Loom namen het voortouw. In samenwerking met de scenaristen Marloes & Wikke en de theaterschrijver Jibbe Willems werd een installatie uitgewerkt om het reflecteren op de factor tijd te stimuleren. Deze Time Troublers stond in 2023 eerst op de Pathways for Sustainability Conferentie (4 april), op de IST-conferentie (eind augustus), de InnovatieExpo (2 november), het Deltacongres (9 november) en is nu, in een andere, simpele variant, nog tot eind juni 2024 te beluisteren en te ervaren op de tentoonstelling 'Nederland in Kaart' in Het Nieuwe Instituut (HNI) te Rotterdam (waar ook de eerdere interventie '2050 - An Energetic Odyssey', bedacht door Maarten Hajer en Dirk Sijmons, te zien is).

De Time Troublers installatie kan ook gebruikt worden als 'conversation starter' bij organisatiereflecties en is op aanvraag beschikbaar. [Lees meer over Time Troublers op onze website.](#)

De 'Time Troublers' installatie op de Pathways to Sustainability Conferentie 2023 in Tivoli, Utrecht. (Jelmer de Haas)

Urban Futures Studio interventies tijdens IST Conference

In 2023 was het Copernicus Instituut de host voor de International Sustainability Transitions (IST) conferentie in Utrecht. Zij vroegen de UFS om mee te helpen de conferentie vorm te geven. Een van de bijdragen kwam van Tim Stacey, die een provocerende openingslezing hield, waarin hij deelnemers uitdaagde zich bewust te worden van de 'religieuze repertoires' die hun wetenschappelijke praktijken en benaderingen van duurzaamheid vormgeven.

Om die bewustwording te faciliteren, creëerde de UFS samen met verschillende kunstenaars creatieve interventies zoals de 'Climate Confessional' van Ekaterina Volkova and Julien Thomas. Deze installatie liet bezoekers van de conferentie reflecteren op hun persoonlijke ervaringen als onderzoekers. Daarnaast kon er een bezoek worden gebracht aan 'Time Troublers' van Katía Truijten and Michiel van Iersel (zie hierboven). UFS onderzoeker (en zangeres) Josie Chambers, elektronisch kunstenaar en duurzaamheidsonderzoeker Drusnoise (Steve Williams), en bassist en natuur-beschermmer Noor Noor werkten samen aan een prikkelende muzikale opening van de conferentie waarbij zij het publiek uitnodigden na te denken over de taal die we gebruiken in duurzaamheids-transities. Tzamen hielpen deze interventies de deelnemers om te vertragen, de balans op te maken en na te denken over hun eigen verantwoordelijkheid als onderzoeker.

Ook kwam een reeks onderzoekers bijeen in een sessie om de mogelijkheden op het snijvlak van muziek, wetenschap en duurzaamheid te bespreken. De betrokken muzikanten hebben ook een podcastaflevering uitgebracht om hun werk op het snijvlak van muziek, duurzaamheid en verbeelding verder uit te leggen. Luister deze podcast hier: <https://www.sustain.fm/radio>.

Timothy Stacey geeft een speech tijdens de opening van de IST Conferentie 2023, Ekaterina Volkova in de 'Climate Confessional' booth in gesprek met een conferentiebezoeker. (Hilde Segond von Banchet)

Friends of the Future seminar series

Het is onze overtuiging dat als we duurzaamheidstransformaties willen stimuleren, dat we moeten leren van mensen die van engageren en inspireren hun werk hebben gemaakt. Om ruimte te maken voor hoop en onze *futureing gemeenschap* verder te laten groeien, zowel binnen als buiten het Copernicus Instituut, lanceerden we dit jaar een reeks openbare seminars met denkers uit de hele wereld. We nodigen (gast)onderzoekers, activisten, kunstenaars en andere professionals uit ons uitgebreide netwerk uit om bij ons in de studio met collega's en gasten in gesprek te gaan over hun werk.

Sprekers in 2023 waren: Quinlan Bowman (Assistant Professor of Ethics and Public Policy aan de Duke Kunshan University), Heba Allah Khalil (Professor of Sustainable Urbanism aan de Universiteit van Caïro), Lewis Akenji (directeur van het Hot or Cool Institute in Berlijn, Duitsland), Reinier Noordzij (toneel- en scenarioschrijver), Michael Uwemedimo (medeoprichter en directeur van het Collaborative Media Advocacy Platform (CMAP) in Port Harcourt, Nigeria), Paul Raven (schrijver, onderzoeker en critical futures practitioner gevestigd in Malmö, Zweden) Fatima Denton (professor en directeur voor het Institute of Natural Resources in Africa (UNU-INRA) in Accra, Ghana) en Ekaterina Volkova en Julien Thomas (sociale en grafische ontwerpers die werken aan verbindingen tussen kunst en wetenschap).

Lancering Infrahub.Africa

In mei lanceerden we www.infrahub.africa: een publiek toegankelijke database met inspirerende casestudies van infrastructuurinitiatieven die een positieve bijdrage leveren aan samenleving en milieu, op het Afrikaanse continent. Infrahub.Africa is onderdeel van het African Urban Futures-project. De database bevat een breed scala aan Afrikaanse initiatieven die infrastructurele diensten leveren, variërend van proefprojecten tot

diensten en apps, en heeft als doel de samenwerking en innovatie te versnellen voor nieuwe soorten infrastructuur die beter voldoen aan de behoeften van door armoede getroffen gemeenschappen en de planeet. De casestudies zijn ingedeeld in veertien infrastructuurcategorieën en 83 sub-thema's, die een breed scala aan voorzieningen omvatten. Om de site toegankelijker te maken, is hij beschikbaar in het Engels, Frans, Portugees, Swahili en Arabisch, en geoptimaliseerd voor mobiele telefoons. Via de website kan iedereen meewerken aan de groei van de database door eigen casestudies aan te dragen.

Climate Confessions blogserie

Climate Confessions is een maandelijkse blogserie waarin Timothy Stacey de 'religieuze repertoires' onthult die geassocieerd worden met duurzaamheid in verschillende sectoren. Van de mythes over grote overstromingen die de boventoon voeren in de Nederlandse politiek tot de rituelen van verbinding met andere mensen en het anders-dan-menselijke die je aantreft bij activisten. Elke maand nodigt Tim de lezer uit de religieuze repertoires te ontdekken die onder de oppervlakte schuil gaan en het duurzaamheidsdenken vormgeven in een seculiere wereld.

RURAL UTOPIAS event

In januari 2023 sloten we de zevende editie van de Mixed Classroom af met het RURAL UTOPIAS event. Deze Mixed Classroom bracht 40 beleidsmakers, kunstenaars, boeren, activisten en masterstudenten samen om de vraag te onderzoeken: Hoe kunnen we uit de impasse van de plattelandspolitiek in Nederland geraken en hoopvollere toekomst creëren? Samen vormden de deelnemers de 'Creative Collectives for Utopia' beweging en ontwierpen ze een theatrale performance in Theater Parnassos, waarbij het publiek door een reeks kamers en ervaringen werd geleid. In deze verschillende kamers kregen bezoekers de kans om gezamenlijk verschillende soorten verhalen, manieren van denken, voelen en actie ondernemen te ontdekken en uit te proberen, met als doel op een duurzame en rechtvaardige manier uit de impasse stad vs. platteland te komen.

Mixed Classroom studenten verwelkomen het publiek in Theater Parnassos, Bezoekers aan het Rural Utopias event lopen mee in een parade met spandoeken ('The Future Needs Us') en in een van de ruimtes is een cirkel om een student heen die een witte jurk draagt, met linten die vastgehouden worden door het publiek. (Maxine Troyer)

3. Onderzoeksprojecten

Timothy Stacey, Chantal Campman en Adele Tufford tijdens Urban Futures Studio retraite 2023.

Reconfiguring Energy for Social Equity (ReSET)

In 2023 leidde de Urban Futures Studio voor het derde jaar het internationale onderzoeksproject Reconfiguring Energy for Social Equity. Het onderzoek, gefinancierd door de VW Stiftung, richt zich op de vraag hoe de energietransitie (Sustainable Development Goal 7) kan leiden tot meer sociale gelijkheid (Sustainable Development Goals 5 & 10) in de global North en global South. Collega's Maarten Hajer en Jesse Hoffman leiden bij dit onderzoek een internationaal consortium van toonaangevende instituties in India, Duitsland en Zuid-Afrika. Het onderzoek richt zich op stedelijke gebieden waar duurzame energieontwikkeling expliciet wordt gekoppeld aan een rechtvaardigheidsagenda. In Nederland wordt onderzoek gedaan naar de botsende verbeeldingen rond investeringen in de energietransitie en de bijkomende rechtvaardigheidsuitkomsten. Voor meer informatie ga naar de homepage: www.energyforsocialequity.org

An Academy of Hope

Sinds juni 2022 is het team van Een Academy of Hope met UFS-onderzoekers Jesse Hoffman, Peter Pelzer, Koen Wessels en Kelly Streekstra actief. Dit actieonderzoek is gericht op de vraag hoe de universiteit kan bijdragen aan maatschappelijke situaties waarin een gebrek aan perspectief, angst voor verlies, of een gebrek aan mogelijkheden, verandering in de weg staat – denk bijvoorbeeld van het conflict over veenweidegebied, de stikstofcrisis, of de materiele en ruimtelijke impact van de energietransitie. Een Academy of Hope bouwt voort op de transdisciplinaire benadering die is ontwikkeld in de Mixed Classroom (Hoffman et al. 2021). Dit project wordt gefinancierd met het prijzengeld van de Hoger Onderwijs Premie (HOP) dat de UFS won in 2020.

Afronding van de 'Ccoalition of hope' met een retraite in Houten. (Hilde Segond von Banchet)

Voor een Academy of Hope stond het afgelopen jaar in het teken van drie experimenten: de Coalition of Hope, de Mixed Classroom, Rurale Utopieën (zie onderwijs), en de Just Energy Movement (zie onderwijs). In die context is het volgende ondernomen binnen de Academy of Hope:

1) Een multimediale interventie over rechtvaardige energietransities met de Just Energy Essays. Het team heeft meegedacht over het 'stagen' van een digitale uitwisseling van de essays, en over de dramaturgie van het eindevent in de vorm van een actievergadering van de 'Just Energy Movement', 2) de pedagogiek van de Mixed Classroom (Rurale Utopieën en De Rechtvaardige Transitie Beweging), 3) meerdere bijeenkomsten van de 'Just Energy Movement', 4) Een internationaal dialoog over wetenschap, activisme en rechtvaardigheid met prof. Dr. Mark Swilling, 5) de workshop 'Preparing the Dutch Delegation for the COP28', 6) de special interest group 'The University of the Future', 7) we begeleidden zes studenten die gezamenlijk hun masterthesis schreven, en een gedeeld verhaal putten uit hun scripties rondom het thema het duurzame goede leven, 8) we rondde de Coalition

of Hope af met een interactief gespreksformat van de 'tenfiction tree' bij het eindevenement van de mixed classroom en bij een Ecovillage, we nodigen anderen uit spanning-facilitators te worden middels [dit blogpost](#), 9), en leverden we academische bijdragen aan de EUCEN conference life long learning, en de Earth System Governance conferentie.

African Urban Futures

Begin 2023 heeft het African Urban Futures project zich gericht op het onderzoeken en vastleggen van twintig casestudies van infrastructuurprojecten die het eerder ontwikkelde kader illustreren. Dit kader is bedoeld om te beter te begrijpen welk soort projecten bijdragen aan een duurzame en rechtvaardige infrastructuur op het Afrikaanse continent. Tegelijkertijd ontwikkelden we met een Zuid-Afrikaanse web-developer de online database [infrahub.africa](#), die op 25 mei (Afrikadag) werd gelanceerd tijdens een webinar voor RISE Africa. Door inspirerende voorbeelden te verzamelen, laat het platform zien wat er mogelijk is en kan het bijdragen aan discussies over een duurzame toekomst voor Afrikaanse steden. In de tweede helft van het jaar richtte het team in Nederland en Zuid-Afrika zich op de ontwikkeling van een gezamenlijk document over 'rechtvaardige infrastructuur' als alternatief voor infrastructuur die weinig bijdraagt aan een beter leven in Afrikaanse steden en vaak negatieve gevolgen heeft voor het milieu. Met de steun van een PhD-onderzoeker werden acht extra casestudies toegevoegd aan de database, waaronder drie uit Franstalig Afrika. Daarnaast heeft samenwerking met CMAP in Nigeria geresulteerd in een concept voor een pilotsamenwerking in 2024 op het gebied van participatieve visievorming voor gemeenschappen met een laag inkomen in Afrika. Dit project wordt mede gefinancierd door de afdeling Internationaal van het DG Milieu & Internationaal van het Ministerie van IenW.

The Futures of Environmental Politics

De moeite om een antwoord te vinden op de klimaatproblematiek ligt iedereen in de mond bestorven. In feite maakt het klimaatprobleem natuurlijk deel uit van een veel breder vraagstuk: hoe kunnen wij onze verhouding tot onze natuurlijke omgeving zo vormgeven dat we de natuur niet overbelasten en er een wederzijds productieve verhouding ontstaat? Jeroen Oomen en Maarten Hajer schrijven aan een ambitieus boek over dit vraagstuk voor Oxford University Press. Het manuscript daarvan is nu bijna klaar en gaat dan nog in de peer-review. Het boek zal dan hoogstwaarschijnlijk in 2025 uitkomen. Zowel Jeroen als Maarten delen echter al geregeld ideeën en inzichten uit het boek in media en bijeenkomsten, en zowel met beleidsmakers als met wetenschappers, in binnen- en buitenland.

Modelling in Climate Politics

Lisette van Beek verdedigde op 15 december haar proefschrift over de rol van klimaatmodellen in de klimaatpolitiek. Het onderzoek richtte zich op Integrated Assessment Modellen (IAM's): modellen die door het IPCC gebruikt worden om paden te verkennen richting de klimaatdoelstellingen. Zij vond dat deze modellen de afgelopen vijftig jaar steeds prominenter zijn geworden. De belangrijkste reden hiervoor was niet zozeer de modellen zelf, maar vooral de wetenschappers die zich steeds wisten aan te passen op veranderende vragen en discoursen uit het beleid. Door dit 'politiek kalibreren' van scenario's konden de modellen beleidsrelevant blijven, maar dit zorgt ook voor een beperkte

kijk op onze weg naar een klimaatneutrale toekomst. Namelijk: vooral technologie en kosten-efficiëntie. Om deze denkruimte te doorbreken verkende Lisette de interactie met schrijvers en kunstenaars. Zij vond dat kunstenaars weldegelijk kunnen helpen om denkpatronen te doorbreken, maar dat deze potentie wordt gehinderd als zij alleen worden gezien als manier om wetenschap te communiceren. Lisette onderzocht ook mogelijke interactie tussen klimaatwetenschappers en burgers door twee participatie-initiatieven te vergelijken. Waar modellen vaak gericht zijn op kosten-efficiëntie zag zij dat burgers vaak andere criteria belangrijk vinden zoals rechtvaardigheid. Maar ook hier zorgde het betrekken van burgers niet gegarandeerd tot andere zienswijzen; experts hadden namelijk een enorme invloed op de uitkomsten. In de zoektocht naar een nieuwe rol van modellen van beleid naar samenleving zijn dit dus cruciale overwegingen.

[Het volledige proefschrift is hier te vinden.](#)

Rethinking Citizen Engagement for an Inclusive energy transition

Irene Bronsvoot werkt binnen de UFS aan haar promotieonderzoek naar burgerbetrokkenheid in de energietransitie in de wijk, en in het bijzonder in de wijk Bospolder-Tussendijken in Rotterdam. Dit onderzoek richt zich op de vraag hoe burgerbetrokkenheid bij de energietransitie vorm en betekenis krijgt in de wijk, en welke invloed verschillende dramaturgieën hebben op de mate waarin en manier waarop burgers betrokken raken. Als onderdeel van dit project maakte de UFS in 2021 de korte documentaire Nieuwe Aansluitingen, over de energietransitie in Bospolder-Tussendijken, die via [deze link](#) te zien is en dient als gespreksstarter in dit onderzoek. Op basis van de documentaire-gesprekken en etnografisch veldwerk in de wijk, geeft dit onderzoek inzicht in het complexe krachtenveld waarin burgerbetrokkenheid vorm en betekenis krijgt, de rollen en praktijken die ontstaan om burgers te betrekken en de in- en exclusiemechanismen die hierbij spelen, en biedt het aanknopingspunten voor nieuwe vormen van burgerbetrokkenheid bij de energietransitie. Het proefschrift krijgt de vorm van een Nederlandstalige monografie en wordt in het najaar van 2024 afgerond.

Religious Repertoires of Sustainability

Voor het onderzoeksproject 'Religious Repertoires of Sustainability' heeft Timothy Stacey zijn theoretisch kader van religieuze repertoires dit jaar verder uitgewerkt door het publiceren in journals, krantenartikelen, zijn blogserie 'Climate Confessions' en diverse experimenten met beleidsmakers. Afgelopen zomer hielp Stacey bij het ontwerp van- en nam deel aan 'Op Pad met Vitruvius' georganiseerd door Mooi Nederland (BZK) waarbij hij de heersende repertoires van de deelnemers analyseerde. Rondom de Nederlandse tweede Kamerverkiezingen maakte hij ook een analyse van de manier waarop politieke partijen 'duurzaamheid' benaderen. Dit onderzoek wordt in het komende jaar voorgezet, o.a. middels het organiseren van dialoog tussen wetenschap, beleid, activisme en kunst rondom 'religious repertoires' met als doel nieuwe wegen naar duurzaamheids-transformaties te verkennen.

Playing with the trouble

Het onderzoeksproject 'Playing with the trouble' wordt geleid door een team van interdisciplinaire onderzoekers van vier Nederlandse universiteiten, waar Josie Chambers onderdeel van is. Het onderzoeksteam heeft een verscheidenheid aan speelse benaderingen in onderzoeks-, onderwijs- en maatschappelijke contexten getest. Nu is de productie van een reizende bibliotheek voor 'transformative play' in het laatste stadium. De bibliotheek biedt toegang tot een fysieke plek voor speelse materialen en benaderingen om spanningen in samenwerkingsverbanden (in de

academische context en daarbuiten) te omarmen en ruimte te bieden aan verschillende wereld-beelden. Het project loopt nu 2,5 jaar en heeft recent financiering gekregen van het Centre for Unusual Collaborations (CUCo) voor een extra jaar om zo belangrijke inzichten op te kunnen schrijven over de implicaties van deze verschillende ontwikkelde benaderingen. Daarnaast wordt er nu ook een virtuele versie van de bibliotheek ontwikkeld.

Emoties in klimaatbeleid

In november 2023 ging het 'climate emotions' project van start na de toekenning van de Horizon beurs van de Europese Commissie. De Urban Futures Studio is onderdeel van dit nieuwe onderzoeksproject CIDAPE dat wordt geleid door de Universiteit Wenen. In dit project onderzoeken we het verband tussen klimaatemoties, emoties rondom ongelijkheid en democratische participatie. Hiervoor heeft de UFS een nieuwe promvendus, Christina Lubert, aangesteld. Zij zal worden begeleid door Timothy Stacey en Jesse Hoffman. De UFS gaat onderzoek doen naar drie Nederlandse casestudies van burgerinspraak in klimaatgerelateerde kwesties, levert kritiek en ontwikkelt een innovatief alternatief. Dit alternatief wordt vervolgens gedeeld met acht Europese steden voor een constructieve dialoog met experts op het gebied van burgerbetrokkenheid.

Learning and hope in a planetary crisis

Kelly Streekstra is promovenda in het actie-onderzoeksproject Academy of Hope van UFS. In haar promotieonderzoek focust ze zich op de vraag hoe we, ten tijde van een planetaire crisis, onze manieren van leren en educatie op een hoopvolle wijze kunnen organiseren. Dit onderzoek reageert op maatschappelijke signalen van klimaatstress en de verwachting dat hoop, zoals Rebecca Solnit beschrijft, een 'electrifying force in the present' kan vormen (Solnit, 2016). Ze onderzoekt daarom hoe we hoop tijdens een planetaire crisis kunnen karakteriseren, en verkent hoe zich dat kan vertalen naar- en wat dat betekent voor onderwijs- en leerprocessen. Als eerste stap van dit project reflecteerden UFS-collega's gezamenlijk op twee cursussen uit 2022-2023, waarin we onderzochten welke keuzes wij maken in de didactiek van de cursussen en waarom. Dit paper is inmiddels gepubliceerd, en is [hier te lezen](#). Haar project loopt tot juni 2026, en haar proefschrift zal vier papers bundelen. Dit project wordt gefinancierd uit het prijzengeld van de Hoger Onderwijs Premie (HOP).

Decolonizing Mapping

Het nieuwe promotieonderzoek van Cara Flores is een samenwerking van de Urban Futures Studio en Environmental Sciences, en wordt gefinancierd door het Copernicus Institute for Sustainable Development. Flores doet onderzoek naar de koloniale invloed op cartografische praktijken, met een focus op de representatie van kleine eilanden. Ze start met een kritische reflectie op instrumenten, technieken, processen en spanningen binnen het in kaart brengen van eilandgemeenschappen. Vervolgens is het plan om, aan de hand van dekoloniale theorie, een cartografische interventie te ontwerpen in twee eilandgemeenschappen die bijdraagt aan een meer pluriforme voorstelling van de toekomst van eilandgemeenschappen. De interventie zal toegankelijk worden gemaakt door middel van een openbare tentoonstelling en een uitwisseling tussen beide eilanden.

Decolonizing green mining

Dit promotieonderzoek van Darko Lagunas richt zich op de vraag hoe de energietransitie wordt geconditioneerd door kolonialiteit. Het richt zich ook op hoe verbeelding grenzen construeert die grootschalige extractie van grondstoffen voor hernieuwbare technologieën mogelijk maken, ten koste van lokale bevolkingsgroepen en kwetsbare ecosystemen. Het werkveld van dit project bevindt zich in het Andesgebied van Latijns-Amerika met de focus op zones waar veel mijnbouw voor de energietransitie plaatsvindt en waar oorspronkelijke bewoners een beroep doen op landrechten. In tegenstelling tot universele aannames dat hernieuwbare technologieën een oplossing zijn tegen de klimaatcrisis, bevraagt dit promotieonderzoek de onderliggende probleemdefinities die deze oplossingen aansturen en onderzoekt het dekoloniale verbeelding als reactie op groene mijnbouw vanuit de gebieden waar grondstoffen vandaan komen. Dit project wordt gefinancierd uit een Mozaïek Beurs van de Faculteit Geowetenschappen.

*Nieuwe PhD onderzoekers bij de UFS;
l: Cara Flores, r: Darko Lagunas.*

Overig PhD onderzoek

Maarten treedt naast de bovenstaande projecten als promotor op bij het promotieonderzoek van Carien Moosdorff en Kyle Thompson die, primair begeleid door Joost Vervoort, fellow van de Urban Futures Studio, zijn gefinancierd via zijn VIDI-beurs '[Anticiplay](#)', en bij het onderzoek van Yuana Lestari over de transitie naar duurzame mobiliteit in de Global South (samen met Rob Raven en Wouter Boon).

4. Onderwijs: Futuring en duurzaamheid

Josephine Chambers tijdens Urban Futures Studio retraite 2023.

Mixed Classroom: de Just Change! beweging

In de achtste editie van onze prijswinnende cursus 'the Mixed Classroom' gingen masterstudenten, beleidsmakers, activisten en kunstenaars samen aan de slag rondom het thema 'just transitions'. Het concept van rechtvaardige transities vereist niet alleen technologische innovaties, maar ook diepgaande transformatieve veranderingen in onze huidige manieren van kennis opdoen, handelen en organiseren. Maar hoe gaan we in die reorganisatie de relatie tussen burgers, beleidsmakers en wetenschappers vormgeven? Wat kan de universiteit betekenen om vragen rond rechtvaardigheid scherp te houden, op thema's die op het eerste oog vooral over CO2 en techniek gaan?

Sociale bewegingen bieden een vruchtbare bodem om te experimenteren met die radicaal andere toekomsten en ze ook beeldend te maken. Daarom is de Mixed Classroom dit jaar omgetoverd tot een fictieve sociale beweging: de Just Change! beweging. De deelnemers kregen les van vooraanstaande klimaatactivisten en deskundigen op het gebied van rechtvaardigheid. Door reflectieve en levendige gesprekken te voeren over wat hun beweging zou moeten doen, kregen deelnemers nieuwe perspectieven op wat 'rechtvaardigheid', 'transitie' en 'sociale beweging' in de praktijk betekenen en wat hun eigen rol is in rechtvaardige transities. Wat betekent het bijvoorbeeld om een activistische beleidsmaker te zijn?

In de loop van tien weken werkten de deelnemers aan een actieplan voor het jaar 2024 waarin de missie van de beweging wordt omschreven en vijf dramaturgische interventies die de beweging zal ondernemen om een rechtvaardige transitie te bevorderen. De interventies werden gepresenteerd tijdens een publiek evenement in het Hof van Cartesius in Utrecht, waar de Just Change! Beweging werd gelanceerd.

Een bijeenkomst van de Mixed Classroom '23-'24 met o.a. Sanne Akerboom, Maarten Hajer, Jesse Hoffman en Lisette van Beek. (Kelly Streekstra)

Futuring for Sustainability summer school 2023

In juli 2023 beleefde de UFS de terugkeer van de jaarlijkse Futuring for Sustainability summer school, dit jaar onder de naam 'Sustainable Futures: Politics, Democracy, and Futuring'. Na de bijzondere LERU summer school het voorgaande jaar trokken de deelnemers van de summer school dit jaar weer naar de Botanische Tuinen van Utrecht Universiteit om zich een week lang te verdiepen in duurzaamheidspolitiek. In deze summer school kwamen promovendi, beleidsmakers van verschillende ministeries, en professionals bij elkaar rond het vraagstuk van duurzaamheid als een culturele, sociale en politieke uitdaging. De centrale vraag was: Hoe kunnen gemeenschappen paden verkennen naar duurzame toekomsten? Is het mogelijk om voorbij technische oplossingen te denken en toekomsten te verbeelden die werkelijk anders zijn dan de wereld van vandaag? Met 30 enthousiaste deelnemers was het een intensieve maar geslaagde week!

Deelnemers en sprekers tijdens de Futuring for Sustainability summer school 2023 in de Botanische Tuinen, Utrecht. (Hilde Segond von Banchet)

Bachelorvak Futuring for Sustainability

Voor het vierde jaar op rij geeft een team van de Urban Futures Studio, geleid door Jeroen Oomen, het bachelorvak Futuring for Sustainability. In dit groeiende vak (de laatste editie bestaat uit 110 studenten) leren studenten kritisch nadenken over de (duurzame) toekomst. Via een reis door de (koloniale) geschiedenis van duurzaamheidspolitiek, verschillende verhalen over de duurzame toekomst, en de speculatieve toekomst van vandaag stellen studenten de vraag: wat voor duurzame toekomst zouden zij in willen leven? Hoe kunnen we zelf de duurzame toekomst vormgeven, wat is onze rol daarin? Daarbij zijn een aantal kernconcepten van de UFS leidend, met name Futuring, Techniques of Futuring, en dramaturgie. Cruciaal voor de studenten is de vraag: wat kunnen we weten over de toekomst? En wie heeft daar de macht over? Imagining the future of transformation

Imagining the future of transformation

In 2023 hebben we een nieuwe cursus toegevoegd aan ons aanbod van toekomstgericht onderwijs. In het mastervak Imagining the future for transformation sloten 40 studenten zich aan bij de fictieve sociale beweging 'Creative Collectives for Utopia'. Via deze werkvorm kregen studenten inzicht in hoe en waarom we onze verbeelding van mogelijke en wenselijke toekomst (onbewust) vaak vernauwen. Door middel van verschillende opdrachten werden studenten uitgedaagd hun creatieve vermogen te vergroten en zo meer collectieve toekomst te verbeelden. De werkvorm van de sociale beweging diende als een kritische en verbeeldingsrijke lens voor het onderzoeken van maatschappelijke initiatieven in Nederland, Zuid-Afrika, het Verenigd Koninkrijk, Noorwegen en Nigeria. In [hun onlangs gepubliceerde zine](#) delen de studenten de belangrijkste inzichten en benaderingen uit de cursus. Ook lichten ze hierin de futuring benaderingen uit, die ze samen met practitioners van de maatschappelijke initiatieven hebben ontwikkeld.

Cultures of Sustainability in Global Perspective

Welke soorten cultuur zijn bevorderlijk voor duurzaamheidstransformatie? In academische en activistische debatten wordt steeds vaker beweerd dat alles wat westers, christelijk en wetenschappelijk is problematisch is, terwijl er veel te leren valt van de cultuur van oorspronkelijke bewoners. Onderzoeker Timothy Stacey betoogt dat dergelijke kritieken niet specifiek genoeg zijn en geen waardering hebben voor de rijke bronnen van transformatie die beschikbaar zijn in de westerse wetenschappelijke en beleidsinstellingen. Deze cursus is toegankelijk voor alle MSc-studenten in zowel Sustainable Development als Geography en neemt studenten mee van de eilandculturen van de Stille Zuidzee naar de kantoren van Nederlandse planbureaus om de manieren te onderzoeken waarop cultuur duurzaamheid zowel mogelijk maakt als ondermijnt. Deze cursus combineert wekelijkse dagboekantekeningen met een eindwerk over de culturele bronnen van on-duurzaamheid in een specifieke sector en een mogelijke interventie die verandering teweeg zou kunnen brengen.

5. Lezingen, media & publicaties

Lezingen, presentaties en gastcolleges

Maarten Hajer

- Nutlezing 'Durven geloven in een rechtvaardige en duurzame stad', 6 februari 2023, Rotterdam.
- Presentatie op Basisschool de Catharijnepoort, Meet the professor 2023, 22 maart 2023.
- Lezing 'The Drama of Environmental Politics: How it works (or not) and what we can do about it', 2 juni 2023
- Keynote 'The Drama of Environmental Politics', Doctoral Colloquium, Technische Universiteit München, 5 juli 2023, München, Duitsland.
- Introductie voorafgaand aan keynote van Mark Swilling en moderatie van de plenaire discussie tijdens de IST Conferentie 2023, 30 augustus 2023, Utrecht.
- Presentatie 'theory of change van interventies tijdens IST Conferentie 2023' met Timothy Stacey en Jeroen Oomen, IST Conferentie 2023, 1 september 2023, Utrecht.
- Lezing 'Utopianism, Ideological Power, and the Drama of Environmental Politics' met Jeroen Oomen, 2023 Radbound Conference on Earth Systems Governance, 22-27 oktober 2023, Nijmegen.
- Keynote 'Utopianism and the Drama of Environmental Politics', AISSR Harvest Day 2023, UvA, 16 november 2023, Amsterdam.
- Lid van expertteam 'Energiesysteem 2050', december 2021 – heden.
- Lid van IRP: International Resource Panel (UNEP), 2022 – heden.
- Lid van Selectiecommissie 'Experimenten Aardgasvrije wijken', 2022 – heden.

Jesse Hoffman

- Presentatie 'Klimaatrechtvaardigheid? Zo kun je er mee aan de slag!', Congres Regionale Energie en Lokale Warmte, 1 november 2023, Utrecht.

Josephine Chambers

- Gastlezing 'Co-production: roles and co-productive agility', Deliberative governance of knowledge and innovation (MSc), Universiteit Twente, 2023, Enschede.
- Gastlezing 'Roles and processes for transformation', Transformative & participatory qualitative research methods (PhD), WUR, 2023, Wageningen.
- Gastlezing 'How to transform the University', Innovation and Transformation (BSc), WUR, maart 2023, Wageningen.
- Gastlezing 'Futures literacy for transformation', Researching the future everyday (MSc), TU/e, mei 2023, Eindhoven.

- Presentatie 'Transdisciplinarity at the Urban Futures Studio', NITES International Seminar series, Universidad de Chile, mei 2023, online.
- Workshop 'Connecting science to sustainability transformations: how to create transformative research?', Transformations Conference 2023, juli 2023, Praag, Tjechië.
- Gastlezing 'Utopia as creative method', Urban Futures Studio Sustainable Futures Summer School (PhD), juli 2023, Utrecht.
- Performance 'muzikale opening IST Conference 2023', IST Conferentie 2023, 30 augustus 2023, Utrecht.
- Workshop 'Musical transformations: collective music-making to transform our imagination', IST Conferentie 2023, 30 augustus 2023, Utrecht.
- Gespreksfacilitator van plenaire dialoog 'Musical transformations: collective music-making to transform our imagination', IST Conferentie 2023, 1 september 2023, Utrecht.
- Panellid 'Contributing to just transformative change for nature-inclusive societies with effective and legitimate transdisciplinary environmental science-policy interfaces', 2023 Radbound Conference on Earth Systems Governance, oktober 2023, Nijmegen.
- Gastlezing 'How utopia and creativity can enable collective futures', Mastering Creativity (MSc), Vrije Universiteit Amsterdam, oktober 2023, Amsterdam.
- Keynote 'Co-producing sustainability transformations: fostering collective imagination', Transforming Forests Conference, WUR, november 2023, Wageningen.
- Workshop 'How to turn your classroom into a social movement?', Copernicus Institute Education Day, Universiteit Utrecht, november 2023.
- Presentatie 'The role of utopia and creativity in imagination infrastructures', Transforming Cities Utrecht, Pathways to Sustainability, Social Impact Factory, november 2023, Utrecht.
- Gastlezing 'Diverse and changing roles in co-production processes' Herramientas para la investigación transdisciplinaria: Tools for transdisciplinary Research (MSc), Universidad Nacional Autónoma de México (UNAM), november 2023, online.
- Presentatie 'How to imagine transformative laws that do not yet exist?', workshop RENFORCE Universiteit Utrecht, december 2023, Utrecht.

Jeroen Oomen

- Workshop 'Futuring in climate activism', Immateriality of Trust workshop, 30-31 maart 2023
- Presentatie 'The Non-Use Agreement on Solar Geoengineering', dialogen met Duitse beleidsmakers, 24 mei 2023, Berlijn, Duitsland.
- Gastlezing 'Contesting Environmental Governance. Utrecht University', Universiteit Utrecht, 25 mei 2023, online.
- Gastlezing 'The Politics of the Imagination: Performing and Practicing Climate Change', TU München, 1 juni 2023, München, Duitsland.

- Gastlezing 'Futuring en de Politiek der Verbeelding.' Nederlandse School voor Openbaar Bestuur (NSOB), 29 augustus 2023, Den Haag.
- Presentatie 'theory of change van interventies tijdens IST Conferentie 2023' met Timothy Stacey en Maarten Hajer, IST Conferentie 2023, 1 september 2023, Utrecht.
- Lezing 'Utopianism, Ideological Power, and the Drama of Environmental Politics' met Maarten Hajer, 2023 Radbound Conference on Earth Systems Governance, 22-27 oktober 2023, Nijmegen.
- Gastlezing voor Klimaatburgerberaad Wormer, 25 november 2023, Wormer.
- Gastlezing 'Climate Bargaining: Geoengineering', Studium Generale, 12 december 2023, Delft.

Timothy Stacey

- Presentatie 'theory of change van interventies tijdens IST Conferentie 2023' met Jeroen Oomen en Maarten Hajer, IST Conferentie 2023, 1 september 2023, Utrecht.
- Presentatie 'mythes en rituelen van de verkiezingsprogramma's' voor beleidsmakers, 12 December 2023, Den Haag.

Koen Wessels

- Lid van 'Community of Practice Regenerative Education', 2021 – 2024.

Adèle Tufford

- Organisatie en presentatie 'Sustainability dialogue: UU as a driver of social change', Universiteit Utrecht, 15 december 2023, Utrecht.

Irene Bronsvoot

- Presentatie 'Nieuwe aansluitingen? Richting inclusieve(re) burgerbetrokkenheid in de energietransitie', Vrouwen in de (coöperatieve) energietransitie, 25 maart 2023, Den Haag.
- Gastlezing 'Building a sustainable and inclusive city?', Sustainable Towns Challenge, Nottingham Trent University, 3 april 2023, Utrecht.
- Presentatie 'Nieuwe aansluitingen? Onderzoek naar de vormgeving van burgerbetrokkenheid bij de energietransitie in Bospolder-Tussendijken', Gemeente Rotterdam, 23 mei 2023, Rotterdam.
- Presentatie 'The struggle over citizens. Investigating the enactment of citizen engagement in the energy transition in a Rotterdam neighbourhood', IST Conferentie 2023, 1 september 2023, Utrecht.
- Presentatie onderzoeksproject 'The struggle over citizens. Investigating the enactment of citizen engagement in the energy transition in a Rotterdam neighbourhood', ECPR Conference,

6 september 2023, Praag, Tjechië.

- Gastlezing 'New Connections - Using a documentary as a conversation starter in the energy transition. Athena Institute, VU Amsterdam, 15 november 2023, Amsterdam.

Blake Robinson

- Workshop - Servicing Slums: Alternative Approaches to Infrastructure in Informal Settlements, RISE Africa 2023, 23-25 mei 2023, Kaapstad, Zuid Afrika.
- Presentatie 'African approaches to sustainable infrastructure', Institute for Housing and Urban Development Studies, Erasmus Universiteit, 7 september 2023, Rotterdam.
- Presentatie 'From linear to circular cities', Institute of Housing and Urban Development Studies, Erasmus Universiteit en UN-Habitat, 11 mei 2023, online.
- Presentatie 'The Role of Cities in Advancing Sustainable Lifestyles', BCIT Centre for Ecocities, 30 mei 2023, online.

Kelly Streekstra

- Presentatie 'Hopeful higher education amidst a planetary crisis', Radboud Conference on Earth System Governance, 24 – 27 oktober 2023, Nijmegen.
- Presentatie 'Transdisciplinary and hopeful higher education amidst a planetary crisis, An account of the first two experiments of the Academy of Hope', EUCEN conference: University Continuing Education with Impact: The power of connection!, 31 mei – 2 juni 2023, Utrecht.

Mediabijdragen

Interviewbijdrage televisieprogramma EenVandaag '[Ruimtelijke ordening in Nederland](#)' door Maarten Hajer, 11 januari 2023, NPO.

Artikel '[Rechtvaardigheid als uitdaging voor de energietransitie](#)' door Jesse Hoffman, Maarten Hajer en Marte Vroom, 12 januari 2023, Energiea.nl

Interviewbijdrage 'PhD student in the spotlights' door Lisette van Beek, 30 januari 2023, uu.nl

Interviewbijdrage aan artikel '[Een technofix voor het klimaat onderzoeken is gevaarlijk. Of is het juist nodig?](#)' door Jeroen Oomen, 21 maart 2023, NRC Handelsblad.

Interviewbijdrage aan artikel '[Klimaatexperts halen de verbeelding in huis](#)' door Maarten Hajer met Detlef van Vuuren, 19 april 2023, NRC Handelsblad.

Artikel '[De klimaatreligie die Fresco hekelt is gebouwd op de schouders van de wetenschap](#)' door Timothy Stacey, 22 april 2023, NRC Handelsblad.

Artikel '[Stilstand en verandering in het ruimtelijk beleid: een oproep tot dramaturgie van verandering](#)' door Timothy Stacey, 25 mei 2023, Archined.nl

Artikel '[Verwoesting in een groen jasje](#)' door Darko Lagunas, 21 juni 2023, De Groene Amsterdammer.

Artikel '[Ontpolder de landbouw](#)', door Maarten Hajer, 29 juni 2023, NRC Handelsblad.

Artikel '[Water predators: the industry behind 'green' energy](#)' door Darko Lagunas, 13 juli 2023, Transnational Institute.

Interviewbijdrage aan podcast '[Sustain.fm Episode 1: Reimagining the world](#)' door Josephine Chambers, 2023, Sustain.fm

Artikel 'Op pad met Religieuze Repertoires' door Timothy Stacey, oktober 2023, [Op pad met Vitruvius](#), MOOI NL.

Commentaar '[A new urban narrative for sustainable development](#)' door Michael Keith, Eugenie Birch, Nicolas J. A. Buchoud, Maruxa Cardama, William Cobbett, Michael Cohen, Thomas Elmqvist, Jessica Espey, Maarten Hajer, et al, 20 oktober 2023, Nature Sustainability. Vol. 6, No. 2. pp. 115-117

Interviewbijdrage aan artikel '[Rethinking Environmental History Now in Conversation](#)' met Josephine Chambers, 21 november 2023, Environmental History Now.

Interviewbijdrage aan artikel '[New reports bolster case for research into controversial earth-cooling geoengineering](#)' door Jeroen Oomen, 5 december 2023, ScienceBusiness.net.

Interviewbijdrage aan artikel '[COP28 Conference Ignites SAI Geoengineering Debate](#)' door Jeroen Oomen, 6 december 2023, DevX.com

Interviewbijdrage radioprogramma Nieuwsweekend, '[Klimaatmodellen zitten vol met aannames en wensdenken](#)' door Lisette van Beek, 16 december 2023, NPO radio 1

Artikel '[Een klimaatmodel is geen neutrale toekomstvisie, er zitten aannames in.](#)' door Lisette van Beek, 18 december 2023, Trouw.

Interviewbijdrage aan artikel '[Human weather control is possible but limited. Should it be used to stop climate change?](#)' door Jeroen Oomen, 23 december 2023, Salon.com

Onderzoekspublicaties

Lisette van Beek (2023) Persuasive Pathways : [The Practice of Integrated Assessment Modelling in Climate Politics](#). Promotor: prof. Maarten Hajer, prof. Detlef van Vuuren. Co-promotor: dr. Peter Pelzer. Utrecht University, 309 p. 15 Dec 2023

Lisette van Beek en Wytse Versteeg (2023) [Plausibility in models and fiction: What integrated assessment modellers can learn from an interaction with climate fiction](#). Futures. Vol. 151, 103195

Martine de Jong; Jurian Edelenbos; Geert Teisman; Jesse Hoffman; Maarten Hajer (2023) [The explanatory power of the landscape perspective on inter-organizational collaboration](#). Environment and Planning A: Economy and Space. Environment and Planning A. Vol. 55, No. 6. pp. 1408-1427.

Kelly Streekstra, Koen Wessels, Peter Pelzer, Jesse Hoffman en Josie Chambers (2023) [The potential of 'didactic mixing' in Lifelong Learning](#). European Journal of University Lifelong Learning (EJULL). Vol. 7, No. 02.

Jeroen Oomen (2023). [Futuring in climate politics: Activism and the Politics of the Imagination. In: Climate, Science, and Society: A Primer](#) (eds. Zeke Baker, Tamar Law, Mark Vardy, and Stephen Zehr). New York: Routledge.

Irene Bronsvoot. Coauteur van artikel waar 'hoofdstuk 6: Staging status' is gebaseerd. In: [On Display. Instagram, the self and the city](#). Door John. D. Boy en Justus Uitermark. Oxford University Press

Yuana, Suci Lestari; Wouter Boon; Rob Raven et al. / [Pluralizing urban futures : A multicriteria mapping analysis of online taxis in Indonesia](#). In: Futures. 2023 ; Vol. 154. pp. 1-12.

Koen Wessels & Lotte Grünwald (2023). [Fulfilling the Regenerative Potential of Higher Education: A Collaborative Auto-Ethnography](#). Education Sciences, 13(10), 1-18 Online first

Michael Keith; Eugenie Birch; Nicolas J. A. Buchoud, Maarten Hajer et al. / [A new urban narrative for sustainable development](#). In: Nature Sustainability. 2023 ; Vol. 6, No. 2. pp. 115-117.

Bernard ter Haar; Linda Steg; Heleen de Coninck; Maarten Hajer et al. / [Energie door perspectief: rechtvaardig, robuust en duurzaam naar 2050](#). Rijksdienst voor ondernemend Nederland, 2023. 153 p.

